

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

**СТУДІЇ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ НАУКИ, СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ТА ФІЛОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ**

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю

24 жовтня 2024 року

Київ – 2024

Редакційна колегія:

Ю.О. Демидова, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ (голова),
І.В. Мельничук, кандидат філологічних наук, доцент,
декан факультету філології та масових комунікацій МДУ (заст. голови),
В.О. Кудлай, кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач кафедри інформаційної діяльності МДУ,
О.В. Євмененко, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української філології МДУ,
І.О. Петрова, кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності МДУ,
О.О. Федотова, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор
кафедри інформаційної діяльності МДУ.

Затверджено на засіданні кафедри інформаційної діяльності
(протокол № 6 від 12.11.2024)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою факультету філології та масових комунікацій Маріупольського державного університету
(протокол № 3 від 12.11.2024)

Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі : зб. матер. II Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Київ, 24 жовтня 2024 р. / Маріуп. держ. ун-т ; ред. Ю.О. Демидова, І.В. Мельничук; упоряд. В.О. Кудлай, О.В. Євмененко, І.О. Петрова, О.О. Федотова. – Київ : МДУ, 2024. – 416 с.

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «СТУДІЇ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ НАУКИ, СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА ФІЛОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ», яка відбулася 24 жовтня 2024 року з ініціативи кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету.

В конференції взяли участь представники освітянської, наукової, фахової спільнот України та Європейського Союзу.

У тематичних напрямках учасниками конференції розглянуті актуальні питання інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі, інформаційні технології та інтернет ресурси у діяльності сучасних інформаційних агенцій, бібліотек, служб діловодства та архівів, виклики у підготовці фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, культурології, філології, журналістики та інших, дотичних до соціальних комунікацій спеціальностей, особливості інформаційної та документознавчої діяльності, менеджменту та маркетингу у сфері соціальних комунікацій, культури та мистецтва, прикладних студій та інновацій в журналістиці, рекламі та зв'язках з громадськістю, інноваційних технологій в мовознавстві та літературознавстві, тенденцій розвитку україністики в умовах становлення інформаційного суспільства.

Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам та усім, хто цікавиться сучасними проблемами розвитку інформаційної науки, філології, журналістики, документознавства, бібліотекознавства та архівознавства.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів несуть автори опублікованих у збірнику доповідей

2. Галузі майбутнього: штучний інтелект [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mind.ua/publications/20187132-galuzi-majbutnogo-shtuchnijintelekt>.

3. Олійник Т. Як редакції у всьому світі впроваджують ШІ-дослідження. URL: <https://tokar.ua/read/92848/yak-redaktsii-u-vsomu-sviti-vprovadzhuut-shi-doslidzhennia/>.

4. Толочко С. В., Годунова А. В. Теоретико-методичний аналіз закордонних практик використання штучного інтелекту в освіті й науці. Вісник науки та освіти. 2023. № 7(13). С. 832-848.

5. Цюпка У. Віртуальні помічники журналістів: для чого редакціям боти. Медіакритика. URL: <https://www.mediakrytyka.info/novitehnologii-media/virtualnipomichnyky-zhurnalistiv-dlya-chohoredaktsiyam-boty.html>.

УДК 004.8:316.774:659.3:342.7:004.738.5(043.2)

Доценко Ангеліна,

Єфремова Оксана

/ м. Київ /

МАЙБУТНЄ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: БАЛАНС МІЖ СВОБОДОЮ СЛОВА ТА КОНТРОЛЕМ НАД ДЕЗІНФОРМАЦІЄЮ

Останніми роками соціальні медіа стрімко розвиваються, трансформуючи способи спілкування, обміну інформацією та споживання новин. Такі платформи, як Facebook, Twitter та Instagram, мають мільярди користувачів по всьому світу, що робить соціальні медіа потужним інструментом поширення інформації. Однак таке стрімке розширення також призвело до поширення дезінформації, тобто неправдивого та оманливого контенту. Дезінформаційні кампанії можуть маніпулювати громадською думкою, впливати на вибори і

навіть підбурювати до насильства. Поширення «фейкових новин» і теорій змови стало значним занепокоєнням для урядів, організацій і приватних осіб, що підкреслює необхідність ефективних рішень для боротьби з цією проблемою.

Для вирішення зростаючої проблеми дезінформації соціальні медіа-платформи все частіше звертаються до штучного інтелекту (ШІ), щоб допомогти модерувати контент. Технології ШІ, такі як машинне навчання та обробка природної мови, використовуються для виявлення та фільтрації шкідливого контенту, виявлення закономірностей у фейкових новинах, а також для видалення або позначення дописів, що вводять в оману. Роль штучного інтелекту в контролюванні контенту в соціальних мережах зростає, оскільки платформи прагнуть підвищити швидкість і точність виявлення проблемної інформації. Проте використання ШІ для модерації контенту пов'язане з етичними та практичними проблемами, особливо з дотриманням балансу між свободою слова та контролем за поширенням дезінформації.

Однією з головних переваг штучного інтелекту є його здатність обробляти величезні обсяги даних зі швидкістю, що значно перевищує людські можливості. Платформи соціальних мереж щосекунди генерують величезні обсяги контенту, що унеможлиблює ручне керування. Алгоритми штучного інтелекту можуть сканувати, аналізувати та класифікувати мільйони постів, коментарів і статей у режимі реального часу, забезпечуючи швидке виявлення потенційно шкідливого контенту. Масштабованість дозволяє ШІ безперервно відстежувати контент на різних платформах, що робить його ефективним інструментом у боротьбі зі швидким поширенням дезінформації.

Хоча штучний інтелект досяг значних успіхів у модерації контенту, він все ще стикається з проблемами в розумінні нюансів і контекстно-залежної інформації. Складність людської мови в поєднанні з культурними та контекстуальними тонкощами, закладеними в комунікації, часто створює обмеження для систем ШІ. Алгоритми намагаються правильно інтерпретувати відтінки змісту, такі як сатира або сарказм, коли буквальне значення

висловлювання відрізняється від передбачуваного. Наприклад зміст сатиричних новинних джерел, які використовують гумор і перебільшення для критики або висміювання реальних подій, може бути помилково класифікований як дезінформація, оскільки ШІ може не вловити іронію. Саркастичні зауваження часто передають протилежне буквальному змісту, і системи штучного інтелекту можуть не розпізнати тон, що призводить до непорозумінь при прийнятті рішень щодо керування. Алгоритми штучного інтелекту можуть не знати про культурні особливості, ідіоматичні вирази або регіональні нюанси, що ускладнює точне оцінювання контенту, який спирається на конкретні культурні знання.

При використанні штучного інтелекту для регулювання контенту в соціальних мережах виникають етичні міркування щодо необхідності дотримання балансу між свободою вираження поглядів і відповідальністю за забезпечення громадської безпеки. Проблема полягає в тому, щоб модерувати контент таким чином, щоб мінімізувати шкоду від дезінформації, захищаючи при цьому право на свободу слова.

Свобода вираження поглядів є основоположним правом, яке дозволяє людям ділитися ідеями, думками та інформацією без страху перед цензурою. Однак необмежений потік інформації в соціальних мережах може призвести до поширення шкідливого контенту, наприклад, дезінформації, яка може загрожувати здоров'ю населення, підбурювати до насильства або дестабілізувати демократичні процеси.

Щоб вирішити цю проблему, модерація на основі штучного інтелекту має на меті виявити та обмежити поширення небезпечного контенту. Однак дуже важливо переконатися, що заходи, які вживаються для захисту громадської безпеки, не призводять до непропорційного обмеження легітимних висловлювань. Необхідний збалансований підхід, коли шкідливий контент ефективно зменшується, але при цьому зберігається різноманітність точок зору і відкрита дискусія.

Найбільші соціальні медіа-платформи, такі як Facebook, Twitter і YouTube, впровадили різні заходи саморегулювання для боротьби з дезінформацією. Ці заходи часто передбачають використання алгоритмів штучного інтелекту для виявлення та модерації контенту в поєднанні з політикою, спрямованою на просування достовірної інформації. Хоча ці зусилля мають певний успіх, вони також стикаються зі значними обмеженнями [1].

Facebook застосовує алгоритми штучного інтелекту для виявлення та зменшення поширення дезінформації. Платформа використовує машинне навчання та обробку природної мови (NLP) для виявлення патернів, пов'язаних з оманливим контентом. Facebook також співпрацює зі сторонніми фактчекерами, які перевіряють позначений контент. Коли неправдива інформація підтверджується, платформа зменшує її видимість і надає користувачам позначки перевірки фактів [2].

Twitter використовує штучний інтелект для виявлення потенційної дезінформації, зокрема шкідливих або оманливих твітів, особливо під час великих подій, таких як вибори. Платформа позначає твіти, які можуть містити неправдиву інформацію, попередженнями або позначками, а в деяких випадках обмежує їхню активність (вподобання, ретвіти). Twitter також застосовує алгоритми для виявлення скоординованих дезінформаційних кампаній і може призупинити дію акаунтів, причетних до поширення неправдивої інформації. Окрім цього соціальні мережі широко використовують технології штучного інтелекту, щоб розвивати свої можливості. Наприклад, якщо раніше функція рекомендації друзів ґрунтувалася тільки на загальній інформації про передплатників, то сьогодні AI аналізує величезний обсяг інформації з огляду на безліч параметрів профілю [3, с. 92].

YouTube використовує ШІ для модерації контенту, автоматично виявляючи відео, які можуть порушувати його політику, зокрема ті, що поширюють дезінформацію. Платформа використовує системи на основі штучного інтелекту для перевірки назв, описів і контенту відео на наявність

потенційно шкідливої інформації. Для відео, позначених як дезінформація, YouTube може демонетизувати їх, застосувати попереджувальні позначки або повністю видалити.

ШІ здатен швидко обробляти величезні обсяги даних, що дозволяє платформам соціальних мереж виявляти та позначати шкідливий або дезінформаційний контент у режимі реального часу, що є критично важливим для управління величезним обсягом онлайн-публікацій.

У міру розвитку досліджень ШІ ми можемо очікувати більш складні методи обробки природної мови (NLP), які покращать здатність ШІ розуміти контекст соціального контенту. Це може знизити кількість помилок у модерації, оскільки ШІ краще розпізнаватиме нюанси мови, зокрема сарказм, сатиру та культурні посилання, що допоможе зменшити кількість помилкових позитивних і негативних результатів.

Вирішення питань упередженості ШІ стане пріоритетом, оскільки платформи працюватимуть над удосконаленням своїх алгоритмів та включенням різноманітніших наборів даних. Постійні зусилля з усунення алгоритмічної упередженості, разом із регулярними аудитами та оновленнями, допоможуть створити справедливіші системи керування контенту. Крім того, співпраця з експертами з етики та соціальних наук відіграватиме важливу роль у формуванні етичного впровадження ШІ.

У майбутньому штучний інтелект може використовуватися не тільки для виявлення шкідливого контенту, але й для сприяння конструктивній онлайн-дискусії. Наприклад, ШІ може допомагати виявляти та поширювати якісний, інформативний контент або сприяти процесам перевірки фактів. Такий зсув від простої фільтрації контенту до активного формування онлайн-взаємодій може змінити спосіб взаємодії платформ із користувачами.

Оскільки ШІ продовжує розвиватися, його роль у соціальних мережах, ймовірно, розширюватиметься та адаптуватиметься до нових викликів. Інвестиції в постійне вдосконалення, етичний розвиток і збалансоване

регулювання допоможуть забезпечити, що модерація контенту на основі ШІ сприятиме створенню безпечнішого, більш інформованого та відкритого цифрового середовища.

Соціальні мережі повинні бути прозорими у тому, як використовуються алгоритми ШІ для перевірки контенту, та надавати користувачам можливість оскаржувати рішення щодо модерації. Така відкритість може зміцнити довіру громадськості й сприяти продуктивним дискусіям про те, як покращити системи ШІ.

Досягнення балансу між боротьбою з дезінформацією та захистом свободи слова вимагає комплексного підходу, який враховує як технологічні можливості, так і етичну відповідальність. Ретельне управління роллю ШІ в модерації контенту допоможе суспільству рухатися до більш безпечного, поінформованого та відкритого цифрового середовища, водночас поважаючи основоположні принципи свободи вираження.

Література

1. Facebook's ethical failures are not accidental; they are part of the business model – [Електронний ресурс] – <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8179701/>
2. I L.P. Dmytrotsa Ph.D, S.V. Datsyk APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE METHODS TO DETECT AND COUNTERACT DISINFORMATION ON FACEBOOK URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44385/2/IMSTT_2023_Dmytrotsa_L_P-Application_of_artificial_37-38.pdf
3. URL: <https://www.daemmt.odesa.ua/index.php/daemmt/article/view/474/420>
4. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44847/1/Mag_2024_SNm_61_Datsyk_S_V.pdf
5. Artificial Intelligence and Freedom of Expression in: A. Quintavalla and J. Temperman (eds.), Artificial Intelligence and Human Rights (Oxford University Press 2023), pp. 76-90.